

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра української літератури та компаративістики

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

Майя 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИЦЬКІ ЕСЕЇСТИЧНІ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти:	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань:	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність:	<i>В ІІ Філологія</i>
Освітня кваліфікація:	<i>Доктор філософії з філології</i>
Освітньо-наукова програма:	<i>«Філологія»</i>

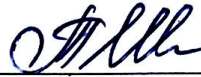
Робоча програма навчальної дисципліни «Українські письменницькі есеїстичні практики». Одеса: ОНУ, 2025. 15 с.

Розробник програми: Шевченко Тетяна Миколаївна,
доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української
літератури та компаративістики

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри української літератури та
компаративістики

Протокол №1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри
проф.

Тетяна ШЕВЧЕНКО

Погоджено з гарантом ОНП Філологія
проф.

Валерія НЕКЛЕСОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету
Протокол №1 від «27» серпня 2025 р.

Голова НМК філологічного факультету
доц.

Ольга НОВАК

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури та
компаративістики

Протокол № _____ від «_____» _____ 20 р.

Завідувач кафедри _____

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури та
компаративістики

Протокол № _____ від «_____» _____ 20 р.

Завідувач кафедри _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність: В 11 Філологія Освітня кваліфікація: Доктор філософії з філології Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		66 год	66 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Українські письменницькі есеїстичні практики» така: на основі есеїстичних текстів сучасності розкрити закономірності сучасного літературного процесу.

Завдання вивчення дисципліни є:

- дати здобувачам теоретичні знання з есею як дискурсивної практики;
- розкрити загальні закономірності розвитку української літератури межі ХХ–ХХІ ст. з погляду місця есеїстики в ній;
- розглянути характерні проблемно-тематичні та стилістичні риси есеїстики сучасних українських письменників;
- ознайомитись із основними форматами есеїстичних колекцій у сучасній літературі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

б) загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК 02. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

в) фахові компетентності (ФК)

ФК 01. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 02. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 03. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 02. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН 03. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 04. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен *знати*:

- основні тенденції розвитку есеїстики кінця ХХ-початку ХХІ ст.;
- стильову карту літературної доби сучасності;
- жанрові і дискурсивні особливості есеїстики;
- життя і творчість письменників-есеїстів у сучасному літературному процесі;

повинен *уміти*:

- характеризувати основні рушійні чинники розвитку літератури межі ХХ–ХХІ ст. з погляду есеїстичного дискурсу;
- оцінювати художні практики сучасної української есеїстики та висвітлювати їхнє значення для цілого літературного процесу;
- оперувати відповідною літературознавчою термінологією, поданою в словнику програми;
- аналізувати есеїстичні твори сучасної української літератури з погляду їх форматного втілення, естетичної вартості, культуротворчої цінності тощо;
- застосовувати сучасні літературознавчі практики до аналізу есеїстичного типу письма.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Есей як дискурсивна практика

Тема 1. Есей як об'єкт наукового осмислення в гуманітарній традиції минулого й сучасності.

Походження есею як літературного твору. Есей: жанр, метажанр, дискурсивна практика. Традиції вивчення есеїстики в українському та зарубіжному літературознавстві. Есей як дискурсивна практика – художньо й соціокультурно зумовлена сполука процесів створення й розповсюдження певних видів суб'єктивно-рефлексивної діяльності в певний період існування літератури. Ментативна і наративно-ментативна природа есеїстичного твору. Способи авторського існування в есеїстичному тексті і медіапросторі: рефлексія, (само)ідентифікація, (само)свідомість, (само)презентація, автореференція.

Тема 2. Національні есеїстичні традиції в дослідженнях літературознавців.

Українська есеїстика XIX-XX століть у літературознавчому осмисленні. Сучасна письменницька есеїстика в літературознавчому осмисленні. Огляд праць Т. Адорно, М. Епштейна, Л. Кайди, М. Балаклицького, М. Гнатюк, Т. Гундорової, Н. Іванової, Г. Клочека, Т. Мейзерської, Ю. Нестеренко, Ю. Торговець, В. Швець, Г. Шуть, О. Галети, О. Солов'я, Е. Рибіцької, К. Сільман, Т. Шевченко тощо.

Змістовий модуль 2

Формати есеїстичного письма в сучасній українській літературі

Тема 3. Формати ансамблевого об'єднання есеїстики письменників у сучасній українській літературі. Поняття формату об'єднання есеїстичних текстів. Мегаесеї як формат. Цикл як форма об'єднання есеїв. Збірка як репрезентант організації есеїстичного письма. Серії, колекції, антології есеїстики кінця XX–початку XXI ст. Збірка як провідна форма ансамблевого об'єднання есеїв письменників. Класифікація збірок есеїв письменників. Мініесеї, дзуйхіцу, етюди, есеї-інтерв'ю.

Тема 4. Традиції М. Монтеня і сучасні есеїстичні практики. Історія створення книги «Проби» Монтеня. Композиція книги. Підхід М. Монтеня до довільного розміщення текстів. Відкритість структури есеїстичного об'єднання. Техніки єднання текстів: ризома як повторюваність, недосказаність, продовжуваність у межах певної сукупності, окресленої самим автором (в окремих випадках – видавництвом); організація текстів навколо певного ядра, на яке нашаровуються інші елементи, зберігаючи зв'язок із цією основною серцевиною, укладання в межах цілісності певних блоків, які, у свою чергу, можуть утворювати міні-цілісності, візуально окреслені як розділи, підрозділи, частини; монтажність, нанизування, підсумовування, додавання тощо.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Очна (денна) форма				Вечірня форма			
	усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Есей як дискурсивна практика								
Тема 1. Есей як об'єкт наукового осмислення в	22	4	2	16	22	4	2	16

гуманітарній традиції минулого й сучасності.								
Тема 2. Національні есеїстичні традиції в дослідженнях літературознавців.	20	2	4	14	20	2	4	14
Разом за 1 змістовим модулем	42	6	6	30	42	6	6	30
Змістовий модуль 2. Формати есеїстичного письма в сучасній українській літературі								
Тема 3. Формати ансамблевого об'єднання есеїстики письменників у сучасній українській літературі.	24	4	2	18	24	4	2	18
Тема 4: Традиції М. Монтеня і сучасні есеїстичні практики	24	2	4	18	24	2	4	18
Разом за 2 змістовим модулем	48	6	6	36	48	6	6	36
Усього годин	90	12	12	66	90	12	12	66

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		Денна форма	Вечірня форма

1.	Тема 1. Есей як об'єкт наукового осмислення в гуманітарній традиції минулого й сучасності.	2	2
2.	Тема 2. Національні есеїстичні традиції в дослідженнях літературознавців.	4	4
	Разом за 1 змістовим модулем	6	6
3.	Тема 3. Формати ансамблевого об'єднання есеїстики письменників у сучасній українській літературі.	4	4
4.	Тема 4. Традиції М. Монтеня і сучасні есеїстичні практики	2	2
	Разом за 2 змістовим модулем	6	6
	Разом	12	12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		Денна форма	Вечірня форма
1.	Тема 1. Есей як об'єкт наукового осмислення в гуманітарній традиції минулого й сучасності. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	16	16
2.	Тема 2. Національні есеїстичні традиції в дослідженнях літературознавців. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	14	14
	Разом за 1 змістовим модулем	30	30
3.	Тема 3. Формати ансамблевого об'єднання есеїстики письменників у сучасній українській літературі. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	18	18
4.	Тема 4. Традиції М. Монтеня і сучасні есеїстичні практики	18	18

	Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.		
	Разом за 2 змістовим модулем	36	36
	Усього	66	66

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Неформальна освіта		
	Назва освітньої платформи, назва онлайн-курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результату навчання, що формується)
1.	Навчальна програма для тренерів у межах “Національного проєкту: пишемо есе” (українська та міжнародна частини) https://smart-osvita.org/navchalna-prohrama-dlia-treneriv-u-mezhakh-natsionalnoho-proiektu-pyshemo-ese/	Дотично до формування програмних результатів навчання: ПРН 3 ПРН 7 ПРН 10

*Відповідно до Положення про порядок визнання у вищій школі та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та ВСП «Фаховий коледж Одеського національного університету імені І. І. Мечникова» (розділ 2).

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;

наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень;
практичні: підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей, підготовка презентацій, експериментальні дослідження.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний та періодичний контроль: оцінювання усних відповідей під час практичних занять, оцінювання доповідей, презентацій, у т.ч. результатів власних досліджень.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

За системою ОНУ імені І.І. Мечникова	Оцінка ECTS	За національно ю шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти правильно, повно, системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому цінні творчі ідеї.
85–89	B	добре	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C		Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	незадовільно з можливістю	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

		повторного складання	
0–34	ґ	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Традиції наукового осмислення есеїстики в гуманітарній традиції минулого й сучасності. Походження есею як літературного твору.
2. Погляд на есей як жанр, метажанр, дискурсивна практика
3. Панівні національні есеїстичні традиції в дослідженнях літературознавців. Українська есеїстика XIX–XX століть у літературознавчому осмисленні.
4. Есеїстика письменників: місце в літературному процесі сучасності.
5. Письменницька есеїстика: окреслення поняття. Есеїстика у контексті постмодернізму.
6. Ментатив і наратив. Ментатив як модель текстопородження письменницького есею. Есеї наративного типу. Наративні есеї епістолярного типу.
7. Наративні есеї мемуарно-щоденникового типу. Наративно-ментативні есеї. Есеї ментативного типу. Ментатив в есеях-дзуйхіцу. Особливості ментативу в есеях-скітце.
8. Особливості читацької рецепції письменницького есею.
9. Художні техніки і практики в есеїстичних текстах.
10. Інтимізація як практика зближення з читачем.
11. Сугестивність як практика впливу на читача.
12. Лірична інтенція в есеях письменників.
13. Автокреація як практика самоідентифікації в письменницькому есеї.
14. Перформативний потенціал письменницького есею.
15. Форми ансамблевого об'єднання есеїстики письменників у сучасній українській літературі.
16. Цикл як форма об'єднання есеїв.
17. Збірка як репрезентант організації есеїстичного письма.
18. Серії, колекції, антології есеїстики кінця XX–початку XXI ст.
19. Збірка як провідна форма ансамблевого об'єднання есеїв письменників.
20. Класифікація збірок есеїв письменників.
21. Збірка есеїв у контексті літературної творчості письменника.
22. Письменницький есей у збірках інших форматів.
23. Композиційна організація збірки письменницьких есеїв: провідні тенденції.

24. Традиції М. Монтеня й сучасні збірки письменницьких есеїв.
25. Автобіографічна рефлексія: топоси пам'яті як досвід рефлексії.
26. Портретна рефлексія: митець як об'єкт есеїстичного осмислення.
27. Подорожня рефлексія: географічні топоси як предмет обсервації.
28. «Есей місця» як окремий різновид есею в сучасній українській літературі.
29. Самоідентифікація есеїста як пошук «своєї території». Топологія мікрокосму як есеїстична самоідентифікація.
30. Місце есеїстики в літературному процесі сучасності.

12. Розподіл балів, що присвоюються здобувачам

Поточний та періодичний контроль				Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		100
T1	T2	T3	T4	
25	25	25	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Силабус навчальної дисципліни “Українські письменницькі есеїстичні практики”

2. Робоча програма навчальної дисципліни “Українські письменницькі есеїстичні практики”

14. Рекомендована література

Основна:

1. Білоус П. В. Психологія літературної творчості : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 216 с.
2. Білоус П. В. Теорія літератури : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2013. 328 с.
3. Галета О. І. Антологія як репрезентативний жанр нової української літератури. Питання літературознавства. 2013. № 88. С. 157–172.
4. Гнатюк М. Жанрово-тематична парадигма сучасної есеїстики. Літературознавчі студії. 2015. Вип. 1(1). С. 96–104.
5. Гук О. Парадигма ідентичностей в есеїстиці Євгенії Кононенко. Наукові праці. Філологія. Літературознавство. 2017. Вип. 283. Т. 295. С. 34–37.
6. Гук О. Становлення ідентичності жанру есе. Ретроспективно-методологічний аспект. Поетика художнього тексту : матеріали Всеукраїнської наукової конференції, 18–19 трав. 2018 р. Херсон : ХДУ, 2018. С. 39–41.
7. Гук О. Становлення ідентичності жанру есе: методологічний аспект. Молодий вчений. 2018. № 9 (61). С. 35–39.
8. Гундорова Т. І. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. Вид. 2-е, випр. і доп. Київ : Критика, 2013. 344 с.
9. Климов В. В. Скептицизм М. Монтеня: релігієзнавчий аспект. Українське релігієзнавство. 2011. № 60. С. 32–46
10. Спіймати невловиме. Путівник світом есеїстики. Київ: Дух і Літера, 2024. 272 с.
11. Шевченко Т. М. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст.: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 584 с.
12. Шевченко Т. М. Есеїстичний цикл як умовна цілісність («П’ять книжок» І. Андрусяка). Вісник Одеського національного університету. 2018. Т. 23. Вип. 1 (17) Філологія. С. 116–125.
13. Шевченко Т. М. Письменницька есеїстика: осмислення феномену. Вісник Одеського національного університету. 2019. Т. 24. Вип. 2(20) Філологія. С. 113–124.
14. Шевченко Т. М. Медіаобраз сучасного українського письменника (за матеріалами відеоблогу, інтерв’ю та есеїстики Степана Процюка). Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку : збірник матеріалів ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції (23-25 травня 2024 року). Одеса : Олді+, 2024. С. 60-63.
15. Шевченко Т. «Мій Шевченко» Є. Кононенко у контексті сучасної есеїстики. Геній Шевченка: особистість, творчість, доля: матеріали Міжнародної наукової конференції, 20 березня 2024 року / за заг. ред. Н. Р. Грицак, літ. ред. О.І. Староста, С. В. Бартіш, М. С. Гудз, комп’ютерна верстка С. Г. Смолин.

Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2024. С. 93-97.

16. Шевченко Т. М. Медійний образ Степана Процюка. V Міжнародна наукова конференція «Аналіз та інтерпретація художнього тексту: проблеми, стратегії, розвідки» (Київ, 16-17 травня 2024 р.). Тези доповідей / Відповід. ред. Т. А. Пахарева, ред. та підгот. до друку Т. А. Пахарева, О. М. Костюк. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 93-97.
17. Шевченко Т. Комунікативно-функційний потенціал заголовків в есеїстичному тексті. Нова лінгвістична парадигма: напрями і перспективи. Колективна монографія. За ред. Н. В. Кондратенко. Вінниця : ТВОРИ, 2024. С. 152-158.
18. Шевченко Т. М. Авторська енциклопедія у форматі збірки есеїв: особливості композиції. *Modern philology: theory, history, methodology : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2024. P. 1. S.186-202.
19. Шевченко Т. Шевченківський дискурс у сучасній письменницькій есеїстиці: основні тенденції і художні практики. *Moderní aspekty vědy: XLI. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.*, 2024. S. 184-193.
20. Шевченко Т. М. Портретний есей у творчості Петра Кралюка. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Том 34 (73). № 6. С. 150-155.

Додаткова

1. Артеменко А., Артеменко Я. Онтологія топосу. Наукові записки. Серія «Філософія». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. Вип. 15. С. 84–87.
2. Бойко О., Шевченко Т. Провідні мотиви збірки І. Лучука «Літературний джаз». *Topical aspects of modern scientific research. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Tokyo, Japan. 2024. Pp. 21-27.
3. Меркотан Л. Й. Засоби реалізації категорії інтертекстуальності. *Studia lingvistica*. 2013. Вип. 7. С. 358–363.
4. Мирошкіна Н. Українська есеїстика: теоретичні розвідки. Інститут журналістики. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2376>
5. Нестеренко Ю. В. Есеїзм як стильова домінанта художнього тексту. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2013. № 2(261). Ч. II. С. 191–197.
6. Носова Б. Метафора як окреслення культурного простору інтелектуала в есеях О. Забужко «З мапи книг і людей». *Стиль і текст*. 2015. № 15. С. 136–146.
7. Шевченко Т. М. Дискурсивна практика: окреслення поняття. Актуальні питання документознавства та інформаційної діяльності: теорії та інновації : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 23-24 березня 2018 р. Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2017. С. 426–431.

8. Шевченко Т. М. Есей: у пошуках національної (само)ідентифікації. Проблеми сучасного літературознавства. 2017. Вип. 25. С. 79–92.
9. Шевченко Т. М. Есеїстичний цикл як умовна цілісність («П'ять книжок» І. Андрусяка). Вісник Одеського національного університету. 2018. Том 23. Вип. 1 (17). С. 116–125.
10. Шевченко Т. М. Есеїстичні практики Любка Дереша. Південний архів. 2018. № 75. С. 47–50.
11. Шевченко Т. М. Есеїстичні техніки у творчості Сергія Жадана (наприкладі циклу «Блок НАТО»). Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2018. Том 30 (69). № 2. С. 116–121.
12. Шевченко Т. Образ М. Гоголя в сучасній письменницькій есеїстиці. Література та культура Полісся. 2024. Том 111. Серія «Філологічні науки» № 25. С. 162–171.
13. Шевченко Т., Чикур Л. Образ Криму в есеїстиці Л. Дереша. Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія. 2023. Вип 2 (28). С. 58-64.
14. Шевченко Т. М. Мегаесей як літературний формат: лесезнавчий дискурс. Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія. 2024. Вип 1 (29). С. 68-80
15. Шевченко Т. М. Теоретизація есею як літературного твору: письменницький дискурс. Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія. 2024. Том 29 № 2(30). С. 115-123
16. Шевченко Т., Чикур Л. Топос Києва в есеїстиці Є. Кононенко. Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія. 2024. Вип 1 (29). С. 81-88.
17. Юрчук О. Антропологія літератури: сучасний стан та перспективи розвитку. Сучасні літературознавчі студії. У просторі наукового пошуку В. І. Фесенка. 2014. Вип. 11. С. 594–604.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека сучасної літератури: <https://www.ukrlib.com.ua/suchasna/>
2. Український ПЕН: <https://pen.org.ua/premiya-im-yuriya-shevelova>
3. Портал Культура читання і мистецтво книговидання: <https://chytomo.com/eseistyka-pro-svobodu-myslennia-ta-suholosnist-chasu/>